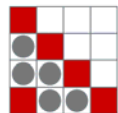

Kontinuirana inovativnost – temelj održive konkurentnosti

prof.dr.sc. Slavica Singer
članica NVK i predsjednica CEPOR-a

1. INNET FORUM, Slavonski Brod, 23. ožujak 2012.

Nacionalno
Vijeće za
Konkurentnost

National
Competitiveness
Council

- O konkurentnosti Hrvatske
- O regionalnoj konkurentnosti i poduzetništvu
- O inovativnosti
- O “pametnoj specijalizaciji”

Gdje smo sada?

- Mnogo programa – MSP, regionalni razvoj, znanost...
- Vrlo malo analitičkih studija
- Nema mehanizama praćenja i vrednovanja implementacije
- Nema dijaloga među akterima (poslovni sektor, sveučilište, država)
- **Visoka nezaposlenost**
 - **trajna, strukturalna**
- Nisko učešće u cjeloživotnom učenju
 - Hrvatska 2.3% vs. EU 27 9.3%

Zašto nezaposlenost mora biti najvažniji pokretač promjene?

- Ekonomski problem
 - Nekorišten ogromni resurs znanja i pozitivne energije
- Politički problem
 - Pravo na rad, isključenost, negativna energija
- Moralni problem
 - Onih kojih NISU isključeni

Odgovornost?

- Poslovni sektor
 - Nedovoljno inovativan, konkurentan, izvozno orijentiran
 - Nisko ulaganje u I&R
- Sveučilište
 - Niski transfer I&R
 - Zapošljivost studenata?
- Vlada
 - Nisko ulaganje u znanost
 - Regulatorni okvir pun prepreka – izvor korupcije

Poslovi budućnosti – jesmo li spremni za njih?

- Identificiranje problema
- Rješavanje problema
- Razmjena ideja

Robert B. Reich
University of California, Berkely,
The Work of Nations: Preparing Ourselves
for 21st Century Capitalism, 1991

O konkurentnosti Hrvatske

- Pada, od 58. mjesta u 2002. godini na 76. mjesto u 2011. godini (od 142 zemlje)
- Kvaliteta faktora konkurentnosti: Rang (od 142 zemlje)
 - Osnovni faktori 52
 - Infrastruktura 39
 - Faktori efikasnosti 72
 - Tehnološka spremnost 38
 - Faktori inovativnosti i sofisticiranosti 82
 - Poslovna sofisticiranost 88
 - Inovativnosti 76

Indeks globalne konkurentnosti 2011.-2012.

Metodologija

12 stupova nacionalne konkurentnosti

Osnovni faktori:

1. Institucije
2. Infrastruktura
3. Makroekonomsko okruženje
4. Zdravstvo i osnovno obrazovanje

Faktori efikasnosti:

5. Više obrazovanje i trening
6. Efikasnost tržišta roba
7. Efikasnost tržišta rada
8. Razvoj finansijskog tržišta
9. Tehnološka spremnost
10. Veličina tržišta

Faktori inovativnosti i sofisticiranosti:

11. Poslovna sofisticiranost
12. Inovativnost

Stadiji razvoja

1. Ekonomija temeljena na osnovnim faktorima
(BDP per capita < 2000 \$)

Tranzicija 1-2

B

2. Ekonomija temeljena na faktorima efikasnosti
(BDP per capita 3000 – 8999 \$)

Tranzicija 2-3

B

3. Ekonomija temeljena na inovacijskim faktorima
(BDP per capita >17000 \$)

Rezultati globalne konkurentnosti 2011.-2012.: prvih 10 zemalja

Zemlja	Rang 2011. *	Rang 2010. **
Švicarska	1.	1.
Singapur	2.	3.
Švedska	3.	2.
Finska	4.	7.
SAD	5.	4.
Njemačka	6.	5.
Nizozemska	7.	8.
Danska	8.	9.
Japan	9.	6.
Velika Britanija	10.	12.

* GCR 2011. – 2012. obuhvaća 142 zemlje

** GCR 2010. – 2011. obuhvaća 139 zemalja

Izvor: Izvješće o globalnoj konkurentnosti, WEF

Rezultati globalne konkurentnosti 2011.-2012.: Hrvatska i referentne zemlje

Zemlja	Rang 2011.	Rang 2010.
Češka	38.	36.
Poljska	41.	39.
Mađarska	48.	52.
Slovenija	57.	45.
Crna Gora	60.	49.
Slovačka	69.	60.
Bugarska	74.	71.
Hrvatska	76.	77.
Rumunjska	77.	67.
Albanija	78.	88.
Makedonija	79.	79.
Srbija	95.	96.
Bosna i Hercegovina	100.	102.

Izvor: Izvješće o globalnoj konkurentnosti, WEF

Konkurentski izazovi Hrvatske

- Složenost problema konkurentnosti Hrvatske traži usklađene i neodgodive strukturne promjene na područjima:
 - **Tržišta rada i produktivnosti**
 - **Institucija (javna uprava, sudstvo, regulativa)**
 - **Makroekonomske stabilnosti**
 - **Tržišta roba**
 - **Inovativnosti i obrazovanja**
 - **Poslovne sofisticiranosti**
 - **Financijskog tržišta**

O regionalnoj konkurentnosti

- Regionalna konkurentnost
 - skup faktora, politika i institucija svojom isprepletenošću utječu na ODRŽIVU PRODUKTIVNOST
 - kvaliteta poslovnog okruženja i poslovnog sektora
 - kvaliteta INTERAKCIJE poslovnog okruženja i poslovnog sektora

Što RIK mjeri?

- Mjerenje i rangiranje konkurentnosti triju regija (NUTS2)
 1. Sjeverozapadna regija
 2. Središnja i Istočna (Panonska) regija
 3. Jadranska regija
- Mjerenje i rangiranje konkurentnosti 21 županije (NUTS3)

**SJEVEROZAPADNA
HRVATSKA**

**JADRANSKA
HRVATSKA**

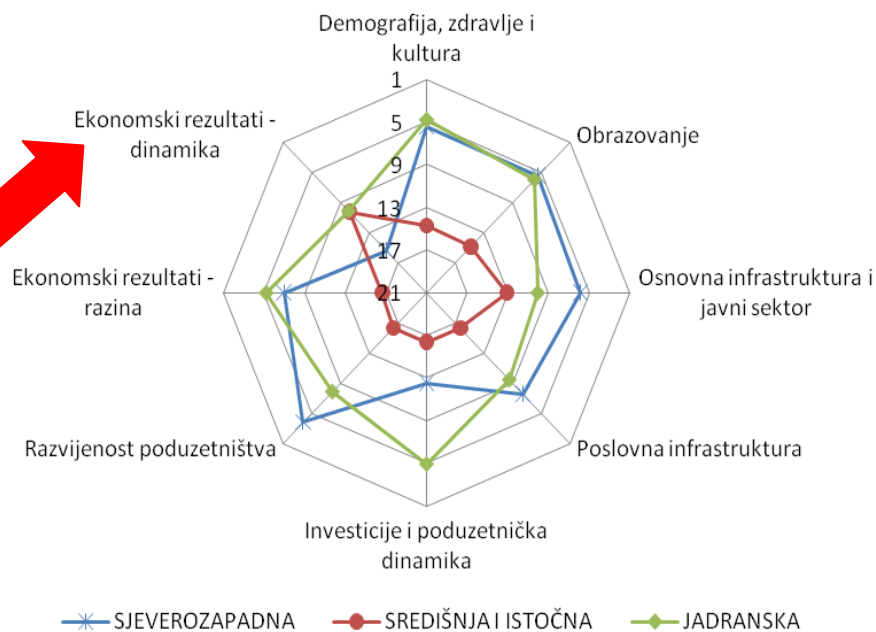
**PANONSKA
HRVATSKA**

1. Grad Zagreb
2. Zagrebačka županija
3. Krapinsko-zagorska županija
4. Varaždinska županija
5. Koprivničko-križevačka županija
6. Međimurska županija
7. Bjelovarsko-bilogorska županija
8. Virovitičko-podravska županija
9. Požeško-slavonska županija
10. Brodsko-posavska županija
11. Osječko-baranjska županija
12. Vukovarsko-srijemska županija
13. Karlovačka županija
14. Sisačko-moslavačka županija
15. Primorsko-goranska županija
16. Ličko-senjska županija
17. Zadarska županija
18. Šibensko-kninska županija
19. Splitsko-dalmatinska županija
20. Istarska županija
21. Dubrovačko-neretvanska županija

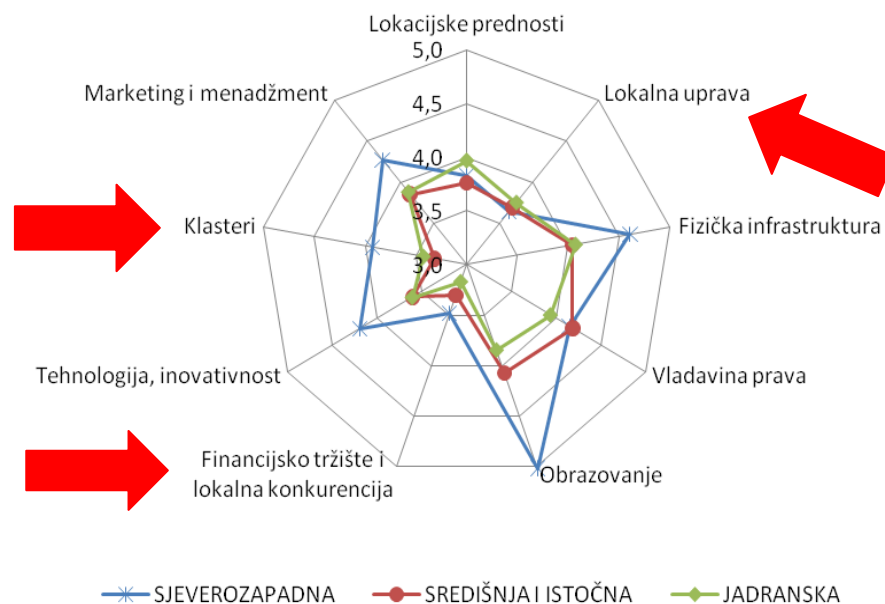
Konkurentne prednosti i slabosti regija – osnova za oblikovanje uravnotežene regionalne razvojne politike

Profil konkurentnosti regija – statistički indikatori

Ekonomski faktori - dinamika

Profil konkurentnosti regija – perceptivni indikatori

Financijska tržišta
Lokalna uprava
Klasteri

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2010.

Rezultati rangiranja županija Hrvatske

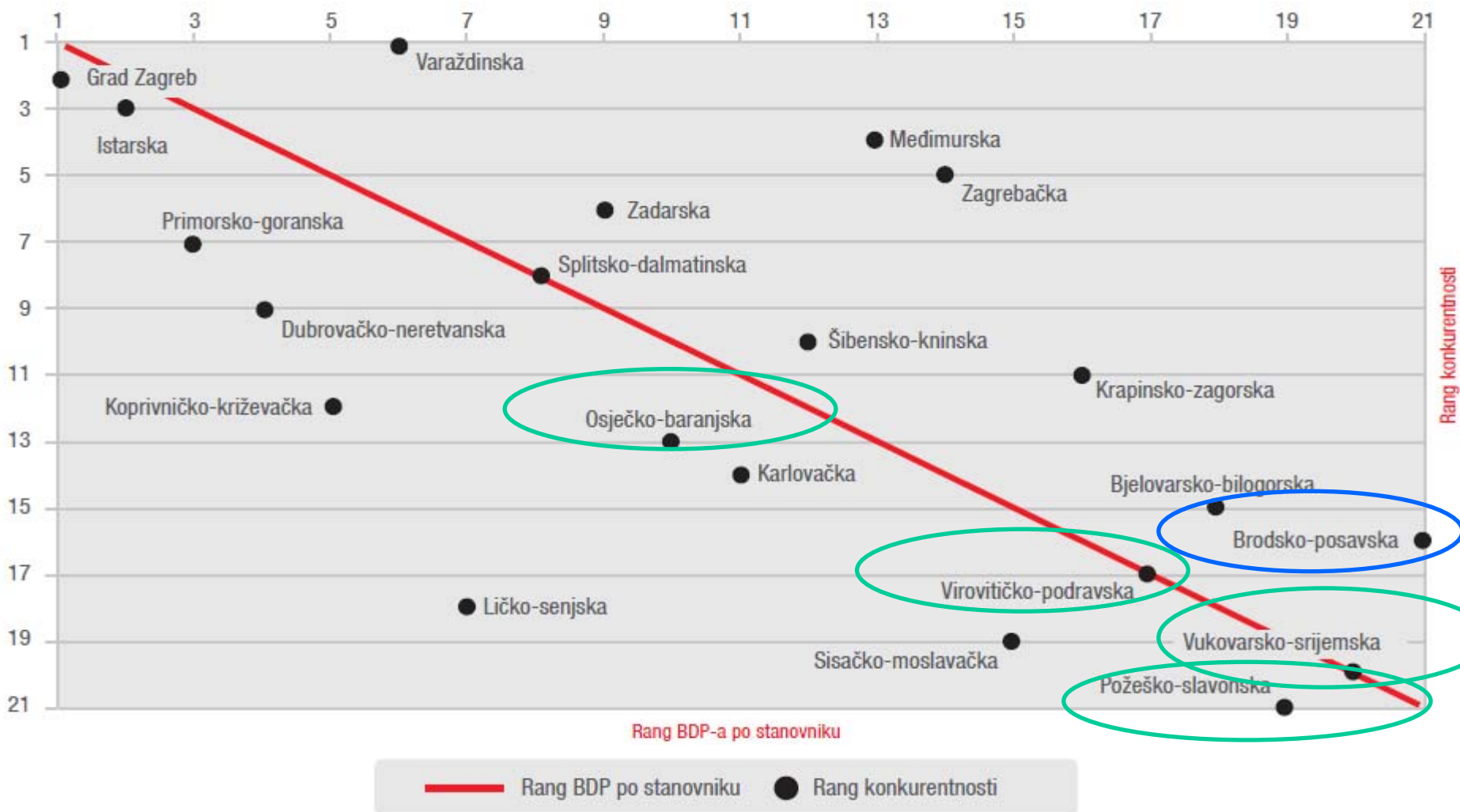
Županija	2010.	2007.
Varaždinska	1	4
Grad Zagreb	2	1
Istarska	3	3
Međimurska	4	2
Zagrebačka	5	5
Zadarska	6	9
Primorsko-goranska	7	6
Splitsko-dalmatinska	8	8
Dubrovačko-neretvanska	9	10
Šibensko-kninska	10	13
Krapinsko-zagorska	11	15
Koprivničko-križevačka	12	7
Osječko-baranjska	13	14
Karlovačka	14	12
Bjelovarsko-bilogorska	15	11
Brodsko-posavska	16	18
Virovitičko-podravska	17	17
Ličko-senjska	18	19
Sisačko-moslavačka	19	16
Vukovarsko-srijemska	20	21
Požeško-slavonska	21	20

Izvor: Regionalni indeks
konkurentnosti Hrvatske
2010.

Razlike perceptivnog i statističkog ranga - važnost za stvaranje pozitivnog motivacijskog ozračja i liderstva

Ukupni rang konkurentnosti	Županije	Statistički rang	Perceptivni rang
1	Varaždinska	6	1
2	Grad Zagreb	2	7
3	Istarska	1	13
4	Međimurska	3	6
5	Zagrebačka	7	5
6	Zadarska	10	3
7	Primorsko-goranska	5	12
8	Splitsko-dalmatinska	4	14
9	Dubrovačko-neretvanska	9	11
10	Šibensko-kninska	8	16
11	Krapinsko-zagorska	11	8
12	Koprivničko-križevačka	13	4
13	Osječko-baranjska	14	2
14	Karlovačka	12	10
15	Bjelovarsko-bilogorska	15	15
16	Brodsko-posavska	19	9
17	Virovitičko-podravska	17	17
18	Ličko-senjska	18	18
19	Sisačko-moslavačka	16	20
20	Vukovarsko-srijemska	20	19
21	Požeško-slavonska	21	21

Najrazvijenije županije ujedno najkonkurentnije - najnerazvijenije županije su ujedno i najmanje konkurentne

Razvojne faze županija

Kriterij:

BDP po stanovniku
% od prosjeka Hrvatske

- Razvoj vođen resursima
- Razvoj vođen efikasnošću
- Razvoj vođen inovacijama

< 75 %

≥ 75 % i < 100 %

≥ 100 %

Razvojne faze županija - 2010.

	RAZVOJ TEMELJEN NA RESURSIMA					RAZVOJ TEMELJEN NA EFIKASNOSTI								RAZVOJ TEMELJEN NA INOVACIJAMA			
	+	-	o	+	+	+	+	o	+	-	-	+	-	+	o	+	+
Grad Zagreb	+	-	-	+	+	+	+	o	+	-	-	+	-	+	o	+	+
Istarska	+	-	o	-	+	+	-	+	+	+	-	+	o	+	o	o	+
Primorsko-goranska	+	o	o	o	+	+	o	-	-	+	-	+	o	+	o	o	o
Dubrovačko-neretvanska	o	o	-	+	+	+	o	o	o	o	o	o	o	+	+	-	o
Koprivničko-križevačka	+	+	o	+	-	-	o	-	+	-	-	o	+	o	+	+	+
Varaždinska	+	+	+	o	o	o	+	+	+	+	o	+	+	+	+	+	+
Ličko-senjska	-	+	-	-	-	-	-	-	o	+	o	-	+	o	-	-	-
Splitsko-dalmatinska	o	-	o	o	+	+	o	+	o	+	+	o	-	+	-	o	o
Karlovačka	-	+	+	o	o	o	+	o	o	-	o	o	o	o	o	o	-
Zadarska	-	+	+	+	+	o	o	o	-	+	+	o	+	o	+	+	+
Osječko-baranjska	o	+	o	+	o	o	+	-	+	-	o	-	+	-	+	+	+
Šibensko-kninska	-	-	+	-	o	+	o	+	-	o	+	o	-	+	-	-	-
Međimurska	+	+	+	+	o	o	o	+	+	+	+	+	+	o	+	+	o
Sisačko-moslavačka	-	-	-	o	-	-	-	-	-	o	-	-	-	o	-	-	-
Zagrebačka	o	o	-	+	+	+	+	+	+	o	-	+	o	-	+	+	+
Krapinsko-zagorska	o	o	+	o	o	o	o	+	o	-	o	+	+	o	o	o	o
Virovitičko-podravska	-	o	-	-	-	o	-	o	-	o	+	-	o	-	o	o	-
Bjelovarsko-bilogorska	+	-	o	o	-	-	-	o	o	o	-	o	-	-	-	-	o
Požeško-slavonska	o	-	o	-	-	-	-	-	-	-	o	-	-	-	-	-	-
Vukovarsko-srijemska	o	o	-	-	-	-	-	-	-	o	+	-	-	-	-	-	-
Brodsko-posavska	-	o	+	-	o	-	+	o	o	-	+	-	o	-	o	o	o

+ u prvih 7 županija

o u sredini

-- u zadnjih 7 županija

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2010.

RIK 2010 - Prioriteti i preporuke za podizanje regionalne konkurentnosti

1. Razviti monitoring alate
2. Osnažiti liderski kapacitet za izgradnju regionalne konkurentnosti kroz **Triple Helix** koncept suradnje poslovnog sektora, lokalne uprave i akademske zajednice
3. Osnažiti operative kapacitete za korištenje financijskih instrumenata EU
4. Analizirati **učinkovitost teritorijalne podjele** Hrvatske
5. Intenzivirati **metodu otvorene koordinacije** na razini ministarstava

O inovativnosti

- Inovacijski indeks (Innovation Union Scoreboard), 2011
 - Eksterni faktori
 - Ljudski resursi
 - Istraživačke institucije
 - Pristup financijskim resursima
 - Aktivnosti poduzeća
 -
 - Performanca
 - Poduzeća s inovacijskom aktivnosti
 - Proizvodi / procesi
 - Marketing i organizacijske inovacije
 - Brzo rastuća poduzeća
 - Ekonomski efekti
 - Zaposlenost u znanjima intenzivnim aktivnostima
 - Izvoz znanjima intenzivnih proizvoda
 - Nova tržišta
 - Patenti i licence

4 grupe zemalja po inovativnosti

- Inovacijski lideri (značajno iznad EU 27 prosjeka):
 - Danska, Finska, Njemačka i Švedska + Švicarska
- Inovacijski sljedbenici (blizu EU 27 prosjeka):
 - Austrija, Belgija, Cipar, Estonija, Francuska, Irska, Luxemburg, Nizozemska, Slovenija i UK + Island
- Umjereni inovatori (ispod prosjeka EU 27):
 - Češka, Grčka, Mađarska, Italija, Malta, Poljska, Portugal, Slovačka i Španjolska + **Hrvatska**, Norveška i Srbija
- Skromni inovatori (značajno ispod EU 27 prosjeka):
 - Bugarska, Latvija, Litva i Rumunjska + Makedonija i Turska

O poduzetništvu

- Global Entrepreneurship Monitor, od 2002. godine
- Indikatori
 - Total Entrepreneurial Activity Index –TEA
 - TEA prilika
 - TEA nužnost
 - Rastuća poduzeća
 - Novi proizvod, nova tehnologija, izvoz, zapošljavanje

Poduzetnička aktivnost

- TEA – novopokrenuti poslovni pothvati na 100 odraslih stanovnika:

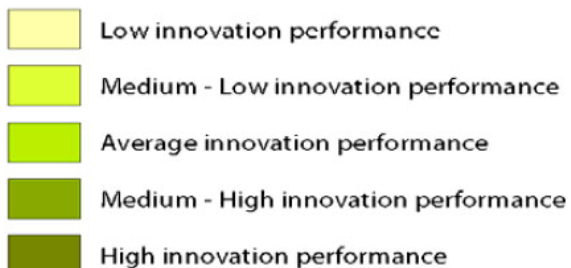
- 8,58 2006. (18/42 zemlje)
- 7,59 2008. (24/43 zemlje)
- 5,69 2011. (37/55 zemlje)

- Inovativna poduzeća: 2006. 2008. 2011.
 - Bez novih tehnologija 63% 52% 77%
 - Proizvodi nikome novi 69 72 79
 - Ne izvozi 26 32 27
 - Novo zapošljavanje 20 4 3

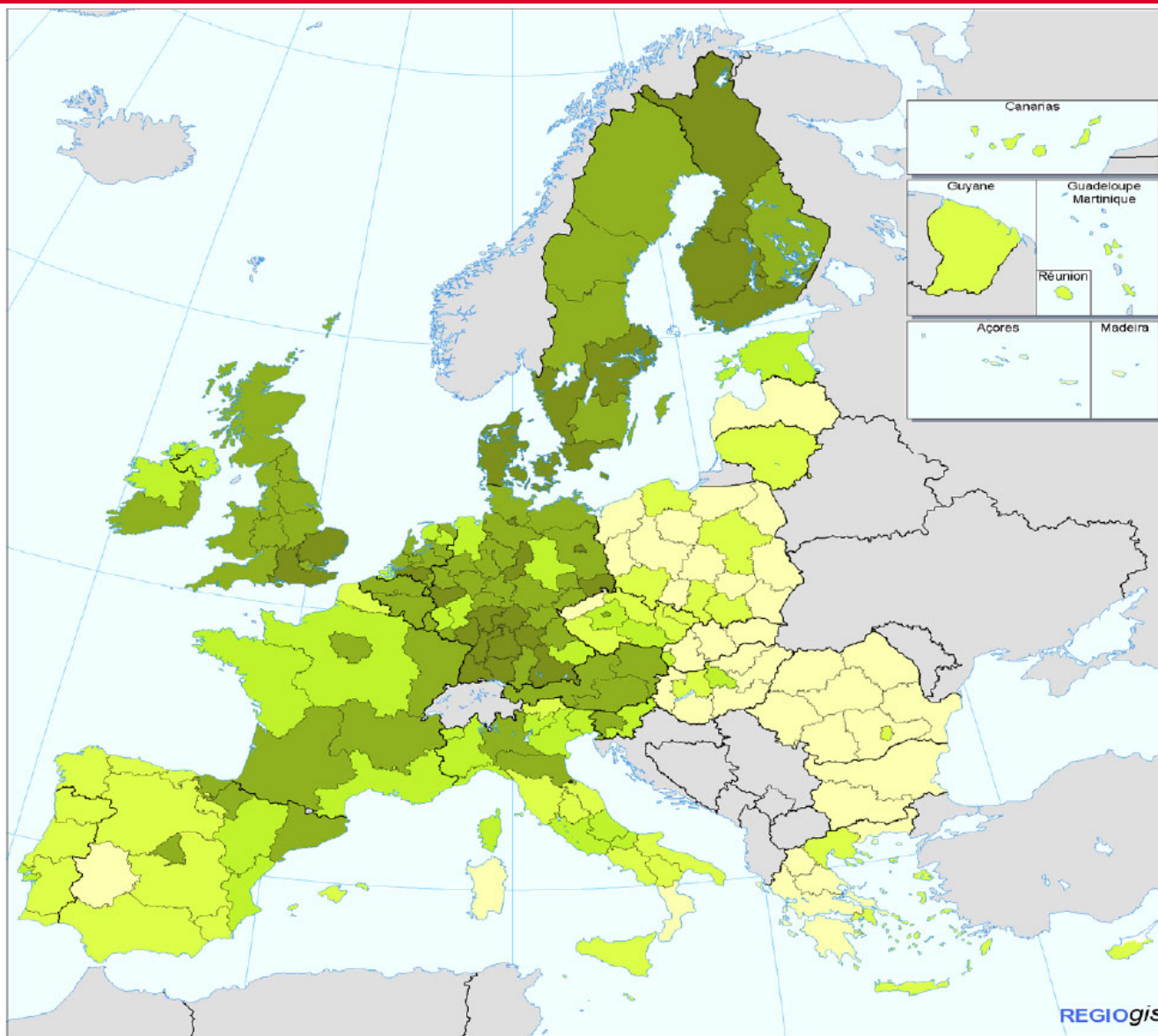
Regionalne razlike u poduzetničkoj aktivnosti

- Odnos TEA prilika / TEA nužnost:
- Slavonija i Baranja: 0,50 2006. 3,20 Istra
 0,35 2008. 4,75 Istra
 2,67 2011. 2,33 Zagreb
- Slovenija: 7,0
- Danska 24,0

O pametnoj specijalizaciji – zašto? Regional Innovation Performance Index, 2006

Source: DG Enterprise, MERIT

O “pametnoj specijalizaciji”

ŠTO:

- Razviti strategije pametne specijalizacije – osnova kontinuirane inovativnosti i održive konkurentnosti
 - Regionalne različitosti osnova suradnje
 - Veća diferenciranost – veći kapacitet za suradnju
 - Stimuliranje suradnje na nacionalnoj i prekograničnoj platformi
 - Mobilnost znanja
 - Izbjegavanje fragmentiranog pristupa

O “pametnoj specijalizaciji”

KAKO:

- Suradnja poslovnog sektora, sveučilišta i istraživačkih institucija i lokalne uprave (Triple Helix) + civilno društvo (Quadruple Helix)
- Inovacijski clusteri za regionalni razvoj
- Think Small First pristup za oblikovanje inovacijske okoline za MSP
- Razvoj poduzetničkih kompetencija (kroz obrazovanje)
- Istraživačka infrastruktura
- Kreativne industrije
- Širokopojasna mreža
- Javna nabava – inovativni proizvodi imaju prednost

Mjerljivi kriteriji za ostvarivanje održive konkurentnosti

	2009	2025
• BDP pc (PPP)	14,898 € 63.1% od EU27	30,000 €
• Zaposlenost	61.7%	75%
• Udio visoko obrazovanih	21.2%	30%

Što ako...

- BDP stopa rasta 4% hvatamo korak s EU 27
- BDP stopa rasta 2% zaostajemo – 74.7% od EU 27

Možemo li čekati?

- Mladi ljudi će odlaziti
- Zašto bi čekali 15 godina da budu tek na 75% od EU 27 BDP?

Kako preživjeti u globaliziranom svijetu (i to poslije rata)?

- Razviti poduzetno društvo temeljeno na kapacitetu pojedinaca i institucija za:
 - Inovativnost
 - konkurentnost
 - suradnju

Kako to postići?

- Triple Helix
 - Hibridizacija znanja sveučilišta, poslovnog sektora i vlade
 - SURADNJA između
 - Odgovornih sveučilišta
 - Pristojne države
 - Društveno odgovornog poslovnog sektora
- povećanje **inovativnog** kapaciteta gospodarstva
 - dovodi do povećanja **konkurentnosti**
 - realizira se kroz **BDP**

Poštanski sandučić za račune

- **Slavica Singer**
- UNESCO Chair in entrepreneurship
- J.J. Strossmayer University in Osijek
- Gajev trg 7
- HR-31000 Osijek, Croatia
- Phone +385 31 224 444
- Fax: +385 31 224 438
- E-mail: singer@efos.hr

Za više informacija molimo pogledajte:

www.konkurentnost.hr

